

Prof. R. Paepe
Belgische Geologische Dienst

23238

DE ACTIVITEITEN VAN DE BELGISCHE GEOLOGISCHE DIENST OP HET BELGISCH CONTINENTAAL PLAT

Het Belgisch Continentaal Plat is sinds de tachtiger jaren, als deel van de Federale bevoegdheden van de Administratie van het Mijnwezen steeds het voorwerp van belangstelling geweest van de studies die er in verband met de zandwinningen werden uitgevoerd. Het kwam tot een overeenkomst met de de bedrijven die de zandwinningen gingen uitbaten en die hiervoor per kubiek meter bovengedaald zand, een bijdrage in het fonds voor de zandwinningen dienden te storten.

Hierop werden studies uitbesteed aan de universiteiten vooral dan aan de Rijksuniversiteit Gent die verschillende en verscheidene studies m.b.t. tot de morfologie van de zandbanken, de morfologie van de zeebodem (zandribbels) (met behulp van de SLAR: Side Looking Acoustic Radar) en de diepere structuur van de pleistocene geologische opbouw (door middel van ondiepe seismiek) gingen verkennen.

Bij deze studies werd door het deel van de Administratie van het Mijnwezen dat zich met deze federale bevoegdheid bezig hield, de Belgische Geologische Dienst aanvankelijk niet betrokken.

Vanaf een bepaald moment werd de BGD plots heel intensief in dit onderzoek betrokken en dit om de volgende redenen:

- steeds meer vorsers van het federale Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen en van de universiteiten werden aangetrokken door het onderzoek met de Belgica op de Noordzee en in het Schelde estuarium;
- privé firma's die geotechnische opdrachten kregen van Openbare Werken m.b.t. de ontzanding van de kust, of met de aanleg van pijpleidingen, of met de uitbreiding van de haveninstallaties, deden beroep op de geologische dienst voor gezamenlijke opdrachten zoals o.m. door HAECON N.V.;
- tenslotte kwam er de samenwerking met de Europese Gemeenschap waarbij vijf geologische diensten zich associeerden voor de verkenning e zuidelijke Noordzee en dus van het Belgisch Continentaal Plat: het waren de vijf geologische diensten met name de Belgische Geologische Dienst, de British Geological Survey, de Deense Geologische Dienst, de Bundesanstalt für Geowissenschaften und Rohstoffen en de vroegere Rijksgeologische Dienst van Nederland. Het was het eerste gezamenlijk programma van de Europese Unie. Er werd zelfs een hele diepe boring uitgevoerd vanop een boorschip.
- de volgende stap was de controle van de ondiepe seismiekstudies die destijds door de RUG waren uitgevoerd. Dit werd een prestigieus project van de Belgische Geologische Dienst, die een tijdelijke vereniging op de been bracht bestaande uit HAECON NV, coordinator, Dredging International NV en Diepboringen Smet NV. Vanop een boorplatform werden een vijftiental boringen uitgevoerd tot meer dan honderd meter diepte.
- hiermee werd het onderzoek in de kustvlakte gekoppeld aan het off-shore onderzoek. Het onderzoek van de kustvlakte en de kusterosie gekoppeld aan het kustbeheer werd steeds meer geofficialiseerd en mondde thans uit na de vele INQUA en IGCP programma's omtrent de zeespiegelrijzing onder impuls van het broeikas-effect, in studie gelanceerd door de Europese Unie zoals EUMARSIN die bovendien door de inmiddels gestichte EuroGeoSurveys werd genocieerd met de Europese Commissie.

Er had inmiddels een grote verandering plaatsgegrepen in de structuur van de Belgische Geologische Dienst. Sinds 1996, met de oprichting van het Bestuur van de Kwaliteit en van de Veiligheid als zesde Bestuur van het Ministerie van Economische Zaken (E6), werd het Mijnwezen afgeschaft en in het kader van de E6 werd naast de Afdeling Metrologie, Afdeling Concurrentie Vermogen, de Afdeling Veiligheid en de Belgische Geologische Dienst opgericht. De Veiligheid nam het Beheer van de Zandwinningszone over en betrok meer en meer de Belgische Geologische Dienst in de studies die vroeger werden uitbesteed. Voor het ogenblik is haar opdracht de nieuwe kaart van de zandwinningszone op te maken. Tevens vult ze haar eigen activiteiten thans aan met gelden van de zandwinningszone en stimuleert ze nieuwe onderzoeksmethoden via DWTC.

Een belangrijk onderzoek is deze van het zandtransport. Het blijft nog steeds zeer de vraag door welk zand dat het uitgebaggerde zand wordt vervangen. Er zijn zoals in de lijst hieronder wordt aangeduid vele studies over de verandering van de zeebodem en de zandbanken gemaakt, maar nooit werd een duidelijke studie van het transport van de zandkorrel als zodanig gevolgd. Uit de lange lijst van activiteiten die al werden uitgevoerd zoals hieronder zal aangevuld worden, ligt het nu in de verwachting om de Belgische Geologische Dienst nauw te betrekken bij het opmaken van de kaart van de zandwinningszone en daarbij het zandtransport specifiek te gaan bestuderen.

Projecten uitgevoerd in opdracht van de Belgische Geologische Dienst:

- 1982-1983 “Seismisch Onderzoek op het Belgisch Continentaal Plat - Eerste fase : Ontginningszone 2” uitgevoerd door het Laboratorium voor Aardkunde, RUG
- 1984 “Oppervlaktelaag van het Belgisch Continentaal Plat - Fase 1: Beperkt Geologisch Onderzoek” uitgevoerd door Haecon nv
- 1985 “Oppervlaktelaag van het Belgisch Continentaal Plat - Fase 2: Uitgebreid Bodemverkenningsonderzoek” uitgevoerd door Haecon nv
- 1985 “Studie oppervlaktelaag van het Belgisch Continentaal Plat - Seismische prospectie sector B” uitgevoerd door het Laboratorium voor Aardkunde, RUG
- 1985 “Kartering Kustvlakte en Kontinentaal Plat - Sedimentologie van de Holocene afzettingen” uitgevoerd door Laboratorium voor Sedimentologie, Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen
- 1985-1986 “Oppervlaktelaag van het Belgisch Continentaal Plat - Fase 3: Geologische Verkenningboringen en Vibroboringen op het Belgisch Continentaal Plat” uitgevoerd door Haecon nv
- 1987-1988 “Geologische verkenningboringen en uitgebreid bodemonderzoek van het Belgisch Continentaal Plat - Fase 4A: Voorstelling der Resultaten” uitgevoerd door Haecon nv
- 1986-1988 “Seismostratigrafie van de Noordzee : Kaartblad Tertiair / Zuid” uitgevoerd door het ‘Renard Centre of Marine Geology’, RUG
- 1986-1988 “Kartering Kustvlakte en Kontinentaal Plat – Subbodemprofilering” uitgevoerd door Laboratorium voor Sedimentologie, Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen
- 1988 “Ouderdomsbepaling met Pb210 van Holocene Sedimenten” uitgevoerd door Earth Technology Institute, VUB
- 1988-1991 “Geologie van het Belgisch Continentaal Plat - Fase 5: Eerste Fase van de Kartering der Oppervlaktensedimenten” uitgevoerd door Haecon nv
- 1996-1998 “Shipborne Gravity and Bathymetric Survey - Offshore Belgium” uitgevoerd door LCT, inc.
- 1996-1999 “Project Zeebodemsedimenten” uitgevoerd door Haecon nv

Projecten uitgevoerd in opdracht van het Mijnwezen:

- 1991 “Project Westbank I” uitgevoerd door het Laboratorium voor Fysische Aardrijkskunde, RUG
- 1993 “Project Westbank II” uitgevoerd door de Vakgroep Geografie, UG

Projecten uitgevoerd in opdracht van de Afdeling Veiligheid, Dienst Ondergrondse Technieken – Continentaal Plat:

- 1997 “Project Westbank III” uitgevoerd door de ‘Research Unit of Marine and Coastal Geomorphology’, UG